

Трусова Наталія

к.е.н., доцент, докторант

Дніпропетровський державний аграрний університет

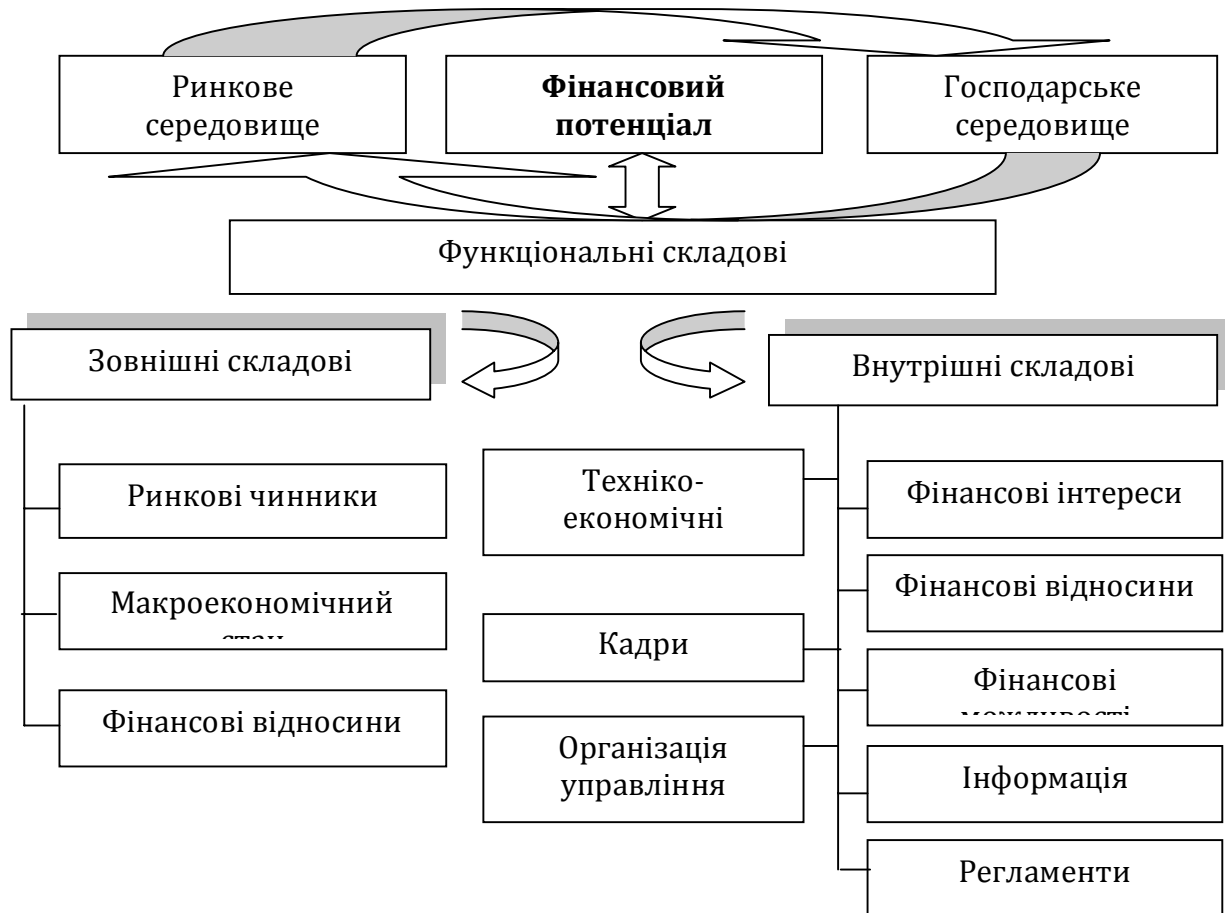
м. Дніпропетровськ

**ФУНКЦІОНАЛЬНІ СКЛАДОВІ ФІНАНСОВОГО ПОТЕНЦІАЛУ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ**

В умовах нестабільного макроекономічного фону побудова сільськогосподарськими підприємствами дієвих, адаптованих до кризових деформацій фінансового простору, механізмів коригування, неможлива без об'єктивної оцінки їх наявних й стратегічних фінансових можливостей та конструювання фінансового потенціалу, який виступає фундаментом їх економічного розвитку. Ця аксіома підсилюється в обставинах глобалізації економічного функціонування, сучасних інформаційних технологій, коли фінансові активи стають найбільш рухливим економічним активом, що окреслює конкурентоспроможність на внутрішньому та зовнішньому ринках, динаміку й траєкторію розвитку сільськогосподарських підприємств.

Фінансовий потенціал слід розглядати як найважливіший стратегічний інструмент стабільності фінансово-економічної діяльності сільськогосподарських підприємств, оскільки їх існуючий фінансовий контур, практично, не впливає на дієвість їх функціонування в стратегічній перспективі, й тому не дає змоги об'єктивно оцінити можливості його використання. В означеному руслі проблем, провідну роль має формування фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств та пошуку шляхів його гармонійного конструювання в системі господарської діяльності. Доцільність розв'язання саме в такому світлі цієї проблематики, зумовлена, з одного боку, векторною переорієнтацією аграрної сфери в напрямку забезпечення сталого розвитку сільськогосподарських підприємств, в умовах жорсткого обмеження активів та можливостей їх інвестування, а з іншого – окреслення проблемних аспектів, як у теоретичному, так і в практичному просторі, до теперішнього часу нехтувались і не знайшли повного й чіткого висвітлення в теоретичному базисі сучасної економіки.

Для досягнення, утримання та розширення своїх конкурентних позицій на ринку сільськогосподарські підприємства повинні мобільно й адекватно реагувати на всі зміни, які відбуваються навколо та запроваджувати заходи щодо покращення власної фінансової складової господарської діяльності через механізм формування фінансового потенціалу, адаптованого до реалій зовнішнього середовища. У зв'язку з цим необхідно збільшувати обсяги виробництва, раціонально використовувати трудові, виробничі та фінансові ресурси, враховуючи нові суспільні потреби та найважливіші їхні чинники, а також забезпечувати динамізм власного фінансового потенціалу.

Рис. 1. Функціональні складові фінансового потенціалу сільськогосподарського підприємства

У ширшому розумінні «потенціал – це засоби, запаси, витоки, що є в наявності й можуть бути використані, приведені в дію для досягнення певної мети, виконання плану, розв’язання завдань, можливості якої-небудь соціальної композиції у певній сфері» [4, с. 12]. Таким чином, під поняттями «потенціал», «потенційний» розуміють переважно, наявність у суб’єкта (об’єкта) латентних незримих можливостей, які ще не використані, або наявності певної спроможності здійснювати певні дії у відповідних сферах.

Платформою таких переконань стали публікації К. Маркса, в яких стверджується, що робоча сила, предмети та засоби праці як необхідні фактори виробництва та певні сегменти створення нової вартості та продукту розглядаються як певні можливості, що акцентує увагу на їх потенційній природі [2, с. 35]. Для наповнення цього потенціалу всі фактори «мають з’єднатися». Цей постулат є надзвичайно важливим для діагностики і опрацювання підходів щодо виміру та оцінки потенціалу, оскільки екстенсивний динамізм розвитку виробництва відвернув увагу вчених від завдань покращення та дієвості використання вже існуючих та нагромаджених активів.

Фінансовий потенціал, у свою чергу, розглядається як сукупність фінансових ресурсів, що беруть участь у виробничо-господарській діяльності.

Він характеризується можливістю їхнього залучення для фінансування майбутньої діяльності й певних стратегічних напрямів розвитку сільськогосподарського підприємства, забезпечує можливість трансформації ресурсного і виробничого потенціалів у результаті діяльності підприємства. Певною мірою фінансовий потенціал є важелем, який формує механізм динамічної трансформації ресурсів у результати діяльності сільськогосподарського підприємства, і не менш важлива його роль у відтворювальних процесах підприємства. Загалом, можливість розглядається як існування певних умов, сприятливих для визначення чітких завдань; обставин, які сприяють досягненню певних цілей [3, с. 12]. У світлі управління формуванням фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств, можливості, на наш погляд, окреслюють умови здатності генерувати бажані фінансові здобутки та формувати бажаний доступ до різноманітних витоків фінансування.

Закономірним у світлі такого розгляду проблематики постає питання: що є бажаними фінансовими здобутками у форматі управління формуванням фінансового потенціалу сільськогосподарських підприємств?

Переважно під бажаними фінансовими здобутками сільськогосподарських підприємств вбачають прибуток. Це спричинено наявною практикою та довготривалим пануванням його в економічній теорії як якісного вимірника певного фінансового успіху.

Однак нині у економічній теорії широко розглядаються різні види грошового потоку та обраховані на їх підґрунті критерії та індикатори. Певним чином параметри грошових потоків замінили параметри прибутку.

Отже, фінансовий потенціал сільськогосподарських підприємств відображає собою складну множину складових його сегментів (матеріальних, нематеріальних та фінансових активів), які використовуються та можуть бути задіяні для управління й здійснення нововведень, як актив; водночас, залишаючи певні їх обсяги нагромадженими, як резерв чи запас, на майбутні періоди. Таке тлумачення зорієнтовує увагу на тому, що фінансовий потенціал є гнучким, він є синтезом таких знакових характеристик, як «актив», «резерв», «запас». Також у тлумаченні наголошується увага на тому, що фінансовий потенціал не може бути побудованим через долучення складових активів сільськогосподарських підприємств. Завдяки властивостям цих складових сегментів перекривати, перетворювати, заміщувати, посилювати одне одного, є можливість окреслити їх у взаємозв'язку, як одну сукупність. Долучення кожного окремого сегменту, так само як і вилучення, змінить параметри фінансового потенціалу на якусь дельту, що не є тотожною параметрам самого долученого чи вилученого складового сегменту.

Список використаних джерел

1. Бланк И. А. Управление финансовой безопасностью предприятия [Текст] / И. А. Бланк. — К. : Эльга, Ника-Центр, 2004. — 784 с.

2. Волкова О. Д. Фактори, які впливають на формування та використання власного фінансового потенціалу підприємств [Текст] / О.Д.Волкова // Економіка : проблеми теорії та практики : Зб. наук. праць. — Дніпропетровськ, 2008. — Т. 2, Вип. 240. — С. 362–369.

3. Дем'яненко М. Я. Оцінка кредитоспроможності агроформувань (теорія та практика) : [моногр.] / М. Я. Дем'яненко, О. Є. Гудзь, П. А. Стецюк. — К. : ННЦ ІАЕ, 2008. — 302 с.

4. Лукинов И. Аграрный потенциал: исчисление и использование [Текст] / И. Лукинов, А. Онищенко, Б. Пасхавер // Вопросы экономики. — 2008. — № 1. — С. 12—21.

Шиян Дмитро

д.е.н., доцент

Харківський національний економічний університет

м. Харків

ОКРЕМІ ПРОБЛЕМИ МЕТОДОЛОГІЇ В ЕКОНОМІЧНІЙ НАУЦІ

У літературі, у тому числі і в навчальній, указується на необхідність на теоретичному рівні досліджень використання спеціальних методів [1]. І, разом з тим, наголошується на особливому значенні методології. Правда, при виконанні реальних досліджень виникають складнощі з реалізацією концептуальних установок. Одна з причин утруднень пов'язана з відсутністю однозначності в трактуванні суті методології. І це незважаючи на те, що неодноразово стверджувалося: нема ніяких проблем з визначенням методології. Так, С.С. Неретіна пише: „Сучасний методолог (будь-якої галузі знання) чудово обізнаний в тому, що таке методологія: це принципи, форми, структури і техніка досліджень, що сприяють пізнанню сутності предмета” [2]. Знайомство з визначенням методології в різних працях, як буде показано далі, свідчить про протилежне.

У сучасній науковій літературі терміни «методологія», «методологічний» вживаються надзвичайно широко. Принаймні без них не обходиться жоден автореферат на звання наукового ступеня кандидата, а тим більше доктора наук.

Всебічний аналіз закономірностей розвитку науки в епоху науково-технічної революції дозволив розкрити ряд особливостей її функціонування. Одна з них полягає в активному процесі методологізації наукових досліджень. Якщо в класичний період розвитку науки метод і теоретичний інструментарій, загалом, залишалися в тіні, то в сучасній науці першорядна увага приділяється методам і засобам дослідження. Головна причина такого положення полягає в тому, що сучасне пізнання без достатньої озброєності